

Govor parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine Boška Šiljegovića na Konferenciji o OEES Kodeksu ponašanja

Berlin, 3. lipanj 2016.

Poštovani,

Dame i gospodo,

Pozdravljam vas u ime Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine, Parlamentarne skupštine BiH i svoje lično ime. Posebno pozdravljam organizatore i zahvaljujem na pozivu za učešće na ovom značajnom skupu.

Veliko je zadovoljstvo učestvovati u radu Subregionalnog seminara i biti u prilici razmijeniti mišljenja o implementaciji OSCE Kodeksa ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti, posebno Poglavlja VII, paragraf 20., 21., 23., 27, 29. 32-34.. Ovdje posebno mislim na problematiku zaštite ljudskih prava pripadnika oružanih snaga.

Institucija na čijem sam čelu je uspostavljena 2009. godine. U vrijeme uspostavljanje institucije pomogli su nam Ured parlamentarnog vojnog povjerenika Savezne Republike Njemačke, OSCE Misija u BiH, Vlada Švajcarske Konfederacije, UNDP i Ženevski DCAF. Pošto su ovdje prisutni predstavnici pobrojanih institucija i organizacija, još jedanput mogu reći hvala za kontinuiranu podršku i partnersku saradnju.

Mogu sa zadovoljstvom reći da smo uradili dosta toga što je prepoznato kao uspješno, jer moji saradnici i ja smo neposredni učesnici procesa reforme sektora odbrane u Bosni i Hercegovine. Za moj posao i brojne aktivnosti koje imamo izuzetno je bitno da znamo stanje u oružanim snagama Bosne i Hercegovine te da smo u prilici da im pomognemo.

To OSCE Kodeks tretira i u nekoliko paragrafa vrlo jasno smo to prepoznali tokom kreiranja Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, te izradi pravilnika i dokumenata koji regulišu rad Ureda povjerenika te saradnje sa Generalnim inspektoratom, Ministarstvom odbrane BiH i institucijama koje se bave zaštitom

ljudskih prava. Ta činjenica nas obavezuje da u zakonska rješenja, preporuke i pravilnike koji nam omogućavaju da radimo svoj posao ugradimo elemente koji snaže OSCE Kodeks u praksi.

Preduslov bilo kakvog razgovora o stanju u oružanim snagama je da ste neprekidno, kroz posao koji radite, u kontaktu sa vojnicima, oficirima i generalima. To su strukture koje imaju svoje jasne obaveze i misiju. Tokom godine sam u prilici provesti zapažen broj dana u jedinicama i komandama oružanih snaga. Ta činjenica mi daje za pravo da veoma argumentovano govorim o stanju ljudskih prava i položaju oružanih snaga u našem društvu. Svaka moja radna posjeta je zabilježena u medijima i nastojim o svemu što je dobro i afirmativno govoriti i tako vojnicima olakšati izvršavanje njihovih zahtjevnih obaveza.

Provedene reforme u sektoru odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine, koje su započete prije nešto više od deset godina, kada smo kreirali rješenja koja pretpostavljaju jedinstvenu i u skladu sa NATO standardima strukturu Oružanih snaga daju mi mogućnost da budem konkretan.

Dugo vremena smo govorili da je to najuspješnija reforma provedena nakon potpisanog Dejtonskog sporazuma. Entuzijazam u novoformiranim oružanim snagama, u periodu koji smo nazvali tranzicijskim, bio je vidljiv i prepoznatljiv. Tranzicijski proces je proveden uz pomoć pojedinih NATO zemalja. Oružane snage BiH su među našim građanima počele da uživaju ugled jer su kroz pomoć stanovništvu u elementarnim nepogodama te izgradnji potrebne infrastrukture u pojedinim dijelovima naše zemlje učinili mnogo.

Veliki broj oficira i vojnika je stekao vojna znanja i vještine u prestižnim vojnim učilištima širom svijeta. Oružanim snagama BiH se pomoglo da postanu prepoznatljiv faktor u našem društvu.

Međutim, kako je vrijeme prolazilo, imidž oružanih snaga je zbog određenih unutrašnjih problema i subjektivnih slabosti padao.

Tokom svojih radnih posjeta uočio sam pojave nepoštovanja zakonskih rješenja i pravilnika koji regulišu prijem vojnika u službu, proces unapređenja oficira u viši čin, ili generalno rečeno rješavanje statusnih pitanja. Nepoštovanje zakonskih rješenja u praksi, neposredno utiču na ugled pripadnika oružanih snaga.

Naši vojnici koriste u izvršavanju svojih redovnih aktivnosti staru i dotrajalu opremu i tehnička sredstva što ih čini nezadovoljnim i neadekvatno pripremljenim tokom izvršavanja i redovnih i vanrednih aktivnosti. Evidentni su problemi u procesu javnih nabavki u širem smislu te riječi. Posebno je nedopustivo da se sporo i neadekvatno nabavljaju elementarne stvari za život u jedinici. Imali su čak probleme sa nabavkom hrane, potrebnih rezervnih dijelova i opreme što je u određenim momentima alarmiralo javnost. I sam sam bio u poziciji da to učinim kroz redovne izvještaje prema Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH i prema oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Javnost i mediji o ovom problemu i dalje govore.

Neblagovremena nabavka potrebne opreme za izvršenje složenih akcija kao što su gašenje požara i deminiranje značajnih objekata i terena činilo je naše oružane snage manje efikasnim i manje operativnim što je djelovalo razočaravajuće.

Mi imamo dobro educirane i iskusne vojnike kao što su demineri, piloti vojnih helikoptera i vojnici koji idu u mirovne misije van Bosne i Hercegovine. To je u javnosti, nakon njihovih vrlo uspješnih misija i izvršenih obaveza, adekvatno praćeno.

Tokom mojih redovnih posjeta jedinicama i komandama permanentno sam ukazivao na probleme koji bespotrebno opterećuju život i rad u jedinicama. Nije dobro što se nedostaci sporo otklanjaju i što se uočene slabosti ponavljaju. Samim time postaju hroničan problem što je nedopustivo i moji saradnici i ja na to moramo reagovati.

Preporuke parlamentarnog vojnog povjerenika za rješavanje uočenih slabosti, posebno onih koji utiču na stanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga, se u načelu prihvataju, ali ponekad izostaju konkretne i efikasne akcije. Za imidž oružanih snaga su po prirodi stvari najodgovorniji njeni pripadnici, pa onda i društvo u cjelini.

Sam OSCE Kodeks govori da izgradnja ugleda oružanih snaga u društvu nije samo obaveza vojnika. To je očito i obaveza društva u cjelini. Države su obavezne pomagati integraciju svojih oružanih snaga s civilnim društvom. Mi to radimo jer vojnicima treba obezbjediti uslove za rad. To pretpostavlja da se od njih traže dobri rezultati, pravdanje uloženi novčanih sredstava i izvršavanje jasno definisanih misija. Misija u kojima oružane snage treba da se prepoznaju kroz redovne zadatke i obaveze koje izvršavaju.

I na kraju svog izlaganja mogu da kažem da Ured parlamentarnog vojnog povjernika Bosne i Hercegovine organizuje godišnje konferencije koje redovno podržavaju OSCE Misija u BiH i Ženevski DCAF. Na njima učestvuju najodgovorniji rukovodeći kadrovi u Oružanim snagama, Ministarstvu odbrane, Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost, institucije Ombudsmana BiH, Generalnog inspektorata, predstavnici nevladinog sektora koji se bave ljudskim pravima. Tokom konferencije se razgovara o godišnjem izvještaju o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. Temelj rasprave su elementi sadžani u Poglavlju VII OSCE Kodeksa. Analiziramo tok implementacije preporuka i tražimo rješenja koja će život pripadnika oružanih snaga ili kako u Kodeksu stoji vojnih snaga učiniti boljim.

Svoje izlaganje ću završiti porukom da je veoma bitno pravovremeno i preventivno reagovati na ispoljene slabosti i negativne trendove. To nije teško ako živite sa problemom. To pretpostavlja stalne odlaske na teren, posjete jedinicama i komandama i informisanje javnosti o problemima ali i pozitivnim stvarima koje su uočene. Nikoga ne treba štediti ako imate argumente. To je naše najbolje oružje u implementaciji OSCE Kodeksa ponašanja u praksi.

Još jedanput hvala na prilici da se obratim učesnicima ovoga veoma značajnog skupa. (kraj)